

DRAFT VERSION OF CONFERENCE PAPERS

Lustrační zákony v České republice

Pavel Žáček

Because of a number of scandals concerning the post-communist echelons of power, which were connected with the purging of public life, public discussions on the activities of the Czechoslovak Communist Party's *nomenklatura*, including the secret police (State Security) and the use of a widespread Soviet-style network of agents, political representatives became convinced of the need to amend legislation to protect the fragile democratic establishment of that time.

In response to the activity of a Federal Assembly committee, which revealed the contexts of 17 November 1989, in the years 1991-1992, the federal parliament and the Czech National Council adopted two so-called "lustration" laws, which were intended to prevent the persistent infiltration of the upper echelons of the state administration by people who had been compromised through serving or cooperating with communist totalitarian power in the years 1948-1989.

Despite a certain lack of comprehension on the part of some Western institutions, both laws gradually became symbols of the systemic vanquishing of the remnants of the totalitarian system in post-communist states. Nevertheless, the vague application of these laws in the Czech Republic and their abolishment in Slovakia was symptomatic of the quality of the process of purifying society. The constant political battle over their existence reflects a never-ending dispute about the nature of the "Velvet" Revolution and the post-totalitarian system in Czechoslovakia and the Czech Republic.

V důsledku řady afér postkomunistické moci, souvisejících s očistou veřejného života, veřejné diskuse o činnosti nomenklatury Komunistické strany Československa, jejich mocenských složek, včetně Státní bezpečnosti, používání masové agenturní sítě sovětského typu dospěla politická reprezentace k nutnosti zákonné úpravy ochrany tehdejšího křehkého demokratického ústavního zřízení.

V reakci na činnost komise Federálního shromáždění odhalující souvislosti 17. listopadu 1989 přijal v letech 1991 až 1992 federální parlament a Česká národní rady dva tzv. lustrační zákony se záměr zabránit trvajícím infiltraci špiček státního aparátu osobami kompromitovanými službou a spoluprací s komunistickou totalitní mocí v letech 1948 – 1989.

Oba zákony se postupně staly – i přes určité nepochopení ze strany některých západních institucí – symboly systémového překonávání pozůstatků totalitního systému v postkomunistických státech. Symptomatické pro kvalitu procesu společenské očisty však byla jejich vágní aplikace v České republice a zrušení na Slovensku. Neustálý politický souboj o jejich existenci je nekonečným sporem o povahu „sametové“ revoluce a posttotalitního systému v Československo a České republice.